

Beretning om projektet *For gamle dage siden. Fremtidens Pædagoger som vejvisere til Danmarks historie.*

Om projektet

Projektet *For gamle dage siden. Fremtidens pædagoger som vejvisere til Danmarks Historie* blev udviklet og gennemført i et samarbejde mellem Københavns Museum og Pædagoguddannelsen på Professionshøjskolen UCC i perioden september 2016-december 2017.

Hvem har haft skoen på? Arkæologi i børnehaven. Foto: Julie Blicher-Trojborg, 2016

I projektet deltog tre hold pædagogstuderende i undervisning på Københavns Museum og på UCC. De studerende modtog undervisning tilrettelagt og gennemført af deres egen underviser, museets undervisningsansvarlig og en arkæolog. I forlængelse af undervisningen startede de studerende i deres 2. praktik i vuggestuer og børnehaver fordelt på hele Sjælland. I løbet af praktikken skulle de på baggrund af deres nye viden koblet med deres egen faglighed udvikle, gennemføre og evaluere pædagogiske aktiviteter om arkæologi sammen med børnene i deres praktikinstitution. Undervejs i praktikken stod museets undervisningsansvarlig til rådighed som ekstra vejleder, og 10 kufferter med arkæologiske genstande fra metroudgravningerne i København og div. materiale til udforskning og viderebearbejdelse af fundene var til rådighed. Kufferterne var blevet udviklet undervejs i undervisningen sammen med de studerende, som var med til at kvalificere kufferternes indhold. De studerende kunne bringe kufferterne ud i institutionerne ligesom de kunne tage børn med på museet og låne kufferterne. De kunne også udvikle aktiviteter uden at bruge kufferterne.

En arkæologikuffert pakkes ud. Foto: Julie Blicher Trojaborg, 2017

De studerende skulle undervejs i projektet aflevere to mindre rapporter til deres samlede studieportefolio. Den første skulle rumme en analyse af et museum, et spor eller en montre i dagtilbudspædagogisk perspektiv mens den afsluttende rapport skulle beskrive og analysere den pædagogiske aktivitet om arkæologi, som de studerende selvstændigt udviklede og gennemførte i deres praktikperiode.

I løbet af projektperioden blev der etableret et netværk af otte pædagoger fra otte forskellige institutioner i København, hvoraf tre havde studerende i praktik, som arbejdede med projektet. Dette netværk har hjulpet os med at forstå projektet og dets målgrupper bedre, og det har kvalificeret mange af de studerendes bidrag. Det har været meget værdifuldt for projektet at have disse uddannede pædagogers blik på *For gamle dage siden*.

Projektet har fået stor opmærksomhed og interesse fra mange forskellige sider, og vi har holdt mange oplæg og givet sparring til mange forskellige mennesker om den erfaring vi har fået med små børn og arkæologi. Det har været vigtigt for projektet, at projektgruppen har bestået af tre forskellige fagligheder (Mia Toftdal, arkæolog, Benedicta Pécseli, lektor på pædagoguddannelsen og Sidsel Kirk, undervisningsansvarlig), og at vi har arbejdet tæt sammen. Bl.a. har det haft stor betydning at evaluere projektet løbende og at skrive erfaringer ned i artikler til målgrupper inden for både pædagogikken og arkæologien om vores samarbejde og om projektets resultater.

Denne beretning indeholder en sammenskrivning af nogle af projektets vigtigste resultater og beskriver, hvordan projektets gennemførelse opfylder de formål og mål som vi satte os for, da vi lavede ansøgningen til projektet. Flere fotos kan fås ved henvendelse til projektleder Sidsel Kirk, cp2k@kff.kk.dk, 24474814.

Pædagogstuderende til undervisning på Københavns Museum. Foto: Julie Blicher-Trojborg, 2017

De gennemgående fagpersoner i projektet Sidsel Kirk, Undervisnings- og udviklingsansvarlig på Københavns Museum, Benedicta Pécseli, tidligere lektor på Pædagoguddannelsen UCC og Mia Toftdal, arkæolog på Københavns Museum står til rådighed for yderligere videndeling og præsentation af projektets proces og resultater. Vi formidler gerne kontakt til de uddannede pædagoger, som er tilknyttet projektets – og nu museets netværk og som fortsat arbejder med arkæologi i deres institutioner.

Foto: Jens Otto Nielsen, Københavns Museum, 2016

Projektets udførelse i forhold til ansøgningen og det formål tilskuddet er bevilget til

Formålet med projektet har været at understøtte kommende pædagogers engagement i og lyst til at inddrage Danmarks historie og materielle kulturarv i deres professionelle arbejde med børn i dagtilbud. Samtidig har projektet spillet en stor rolle i definitionen af målgrupper og profil i museets "Arkæologisk Værksted", som åbnede i efteråret 2017.

Kombinationen af små børn og arkæologi var relativt ny og uafprøvet ved projektets start og der var både skepsis og undren hos flere af de studerende, da de blev præsenteret for projektet. En skepsis som nogle studerende senere mærkede fra praktikinstitutionerne, når de selv løftede arkæologien ud i deres nye praktikhverdag. Derfor var det en stor glæde at se de studerendes beskrivelser af deres ændring af tilgang til projektet, efter de havde arbejdet med børnene i institutionen. (Se vedhæftede artikel fra Arkæologisk Forum, side 30-31). Tilbagemeldinger fra projektdeltagere og museets egne erfaringer ved besøg i praktikinstitutioner, samtaler med pædagoger og studerende samt børns (og forældres) reaktion på de studerendes forløb vidner også om, at vi i fællesskab er lykkedes med at give mange børn en visuel og taktil indgang til historien og arkæologien ved at give dem mulighed for at arbejde med museets og egne arkæologiske fund.

Forudsætningen for opfyldelsen af projektets formål har uden tvivl været det tværfaglige møde mellem de studerende, undervisere på pædagoguddannelsen og pædagoger og museets fagpersonale. Internt på Københavns Museum har vi desuden oplevet det som en ubetinget succes at samarbejde så tæt mellem arkæologien og skoletjenesten om projektet og det arkæologiske værksted.

I løbet af projektet er der gennemført mange forskelligartede pædagogiske aktiviteter om arkæologi i dagtilbud, og de studerende har været på museumsbesøg med deres børn, skabt udstillinger i børnehaver og vuggestuer og gennemført adskillige udgravninger med børnene.

På Københavns Museum er vi blevet meget mere kompetente på dagtilbudsområdet og har som noget helt nyt fået kendskab til vuggestuebørn som målgruppe. Museet har fået større viden om pædagogers og pædagogstuderendes vilkår og hverdag og kan langt bedre end før identificere hvordan vi skaber gode forbindelser til dagtilbuddene.

Et forløb om arkæologi for små børn er opstået på baggrund af de studerendes bidrag og et gratis, selvkørende tilbud om arkæologi er blevet etableret. Pædagoger skal selv kunne gennemføre et arkæologiforløb ved gratis lån af arkæologikuffert. Kufferten

indeholder en visuel forløbsbeskrivelse, som kan anvendes direkte sammen med børnene uden forberedelsestid. Netværket af pædagoger fortsætter med to faste årlige møder, og det næste længerevarende projekt om arkæologi og børnehave- og vuggestuebørn er netop skudt i gang som videreførelse af *For gamle dage siden*. Førskolebørn er blevet en selvstændig målgruppe for Københavns Museum, og de yngste museumsgæster optræder i strategien for Historie og Kunst, som museet er en del af.

Samarbejdet mellem Københavns Museum, pædagoguddannelsen og de studerendes praktiksteder.

Med projektet ønskede vi at etablere et stærkt gensidigt forpligtende samarbejde (gerne et partnerskab) mellem museum og uddannelsesinstitution, med det fælles mål at give fremtidens pædagoger lyst til og engagement i at arbejde med arkæologi som indgang til Danmarks Historie og bruge museer som eksterne læringsmiljøer.

Samarbejdet blev i projektperioden udfordret af, at Professionshøjskolen UCC gennemgik store forandringer på et organisatorisk plan. Fem pædagoguddannelser blev i sommeren 2016 slået sammen til én på en fælles adresse i det nyopførte Campus Carlsberg. Den store sammenlægning af de studerendes uddannelsesinstitution påvirkede både undervisere og studerende, og der var mange nye arbejdsgange, som skulle implementeres. Da *For gamle dage siden* samtidig var et helt nyt område for de studerende, måtte vi holde ekstra fokus på at skabe faste rammer om forløbet. Samtidig krævede det en ekstra indsats fra museets tætteste samarbejdspartner på UCC, de studerendes underviser Benedicta Pécseli.

Tre møder i styregruppen med museumschef og studieleder på UCC var med til at bringe projektets resultater videre til ledelsen på pædagoguddannelsen. Københavns Museum har ved det afsluttende møde gjort det klart for ledelsen på pædagoguddannelsen, at museet er meget indstillet på at genoptage samarbejdet og bringe projektets gode resultater videre. Der er dog på nuværende tidspunkt ikke indgået nogle aftaler om en videreførelse af samarbejdet.

Pædagogstuderende laver pædagogiske aktiviteter i om arkæologi i en børnehave.

Foto: Julie Blicher-Trojaborg, 2017

Kommunikation mellem projektet og praktikinstitutioner

En udfordring viste sig at være kommunikationen mellem projektet og de studerendes praktiksteder. Projektet var formuleret og planlagt, så de studerende skulle bringe arkæologien med ud i deres praktikinstitutioner på baggrund af deres nye viden fra samarbejdet med museet. Mange steder forløb det godt, men flere af de studerende oplevede udfordringer ved at bringe et ukendt område (arkæologien) ud i praktikinstitutioner, som havde egne rammer, værdier og traditioner.

Kontakten mellem UCC og de studerendes praktikinstitutioner begrænser sig til et antal praktiksamtaler over Skype. Projektgruppen kunne ikke kommunikere direkte til praktikinstitutionerne, og det forberedte undervisningsmateriale og den film, som fortalte om projektet, kunne ikke sendes direkte til institutionerne. Løsningen blev, at de studerende skulle præsentere det for deres institutioner, og vi appellerede til at de sendte materialet videre, men dette garanterede ikke at institutionen fik viden om projektet.

Helt tydeligt blev dette i forhold til det faktum, at de studerende ikke brugte de penge som var blevet bevilget til, at de på egen hånd kunne købe særlige materialer til deres aktiviteter og til at tilkøbe læringsforløb for børnegrupper på museer. Få studerende brugte en meget lille del af beløbet. Efter aftale med Slots – og kulturstyrelsen måtte vi flytte pengene til andre poster, som sikrede, at pengene blev brugt og kom slutgruppen børnene til gode.

Det er vigtigt at understrege at de studerende opfyldte projektets mål og skabte pædagogiske aktiviteter for børnene. Men de brugte ikke de økonomiske muligheder, som projektet gav dem, og som var ud over det sædvanlige. Vi undersøgte denne problematik hos de studerende, og her var det tydeligt, at det at bruge disse penge var forbundet med ekstra arbejde og at de var vant til, at der ikke var penge, men at man fandt det, man skulle bruge i institutionen eller købte det privat. Mange af de studerende gik på museum med børnene, men ikke en eneste tilkøbte forløb på museer. De foretrak at varetage besøget selv.

I projektgruppen ser vi de studerendes praktikvejledere på institutionerne som nøglen til et veletableret samarbejde, i eventuelt fremtidige samarbejder, og vi ser vejlederne som den brik, der manglede i forhold til at initiere, at de studerende tænkte mere ambitiøst økonomisk og til tider også pædagogisk. Gennem samtaler og evaluering med projektets netværk af pædagoger, som også har erfaring som praktikvejledere, står det klart hvordan vi kunne have skabt bedre forhold for de studerende og for projektet, hvis praktikvejlederne kendte til den økonomi, som lå i projektet og kunne opfordre de studerende til fx at tilkøbe læringsforløb. Efter evaluering med ledere fra daginstitutioner står det også klart at man også herfra kunne have bakket mere op om projektet med mere viden. Museets undervisningsansvarlig tilbød gennem hele praktikperioden at komme på besøg i praktikinstitutionerne og se, hvad de studerende lavede. 10 studerende tog imod tilbuddet om at få besøg og det gav et indblik i 10 eksemplariske forløb. Flere studerende var afvisende i forhold til at få besøg, og hos nogle af de studerende, var det praktikinstitutionen, der frabad sig besøg. Ønsket om at besøge endnu flere studerende ville sandsynligvis være blevet indfriet med en bedre kontakt til de praktikansvarlige i institutionerne.

Samtaler med studerende, pædagoger og ledere peger også på, at *For gamle dage siden* kun var et projekt blandt mange andre projekter, som de studerende skulle forholde sig til i deres praktik og desuden det faktum, at de studerende i deres 2. praktik indgår som en del af normeringen i institutionerne. Dette var flere steder en barriere for at de studerende kunne folde projektet ud, som de selv ønskede. Vi oplevede også institutioner som brugte normeringen som en undskyldning over for de studerende for ikke at gennemføre projektet. (Læs mere om dette i artiklen i Arkæologisk Forum side, 31).

Endelig har de studerendes manglende tilkøb af forløb på museerne givet os et indblik i, at museer skal arbejde mere målrettet for at kommunikere tilbud til børnehaver og vuggestuer. En problematik som Københavns Museum tager med videre, og som peger i retning af, at museer og pædagoger i langt højere grad skal samarbejde tværfagligt om at skabe bedre tilbud til dagtilbud på museer og nedbryde de barrierer, der kan være, for at daginstitutioner bruger museernes tilbud til de små. Fx har det vist sig, at grebet i *For gamle dage siden* om at lade arkæologien få en

plads ude i daginstitutionerne gennem den orange arkæologikuffert og ikke kun på museet har gjort, at rigtig mange børn har fået en indgang til historien.

Vi har i samarbejdet med Pædagoguddannelsen oplevet strukturelle udfordringer i forhold til at kommunikere projektet ud til pædagoger og institutioner og vi anbefaler at den begrænsede kontakt mellem uddannelsessted og praktikinstitution styrkes så ansvaret for at kommunikere nye tiltag ikke udelukkende ligger på den studerende. Vi anbefaler desuden at man ved kommende samarbejdsprojekter af karakter som *For gamle dage siden* indtænker praktikvejlederne som vigtige ressourcer, afsætter økonomi til at indgå bindende aftaler med praktikinstitutioner og skaber gode rammer for at styrke relationen mellem projektet, studerende og praktikvejledere.

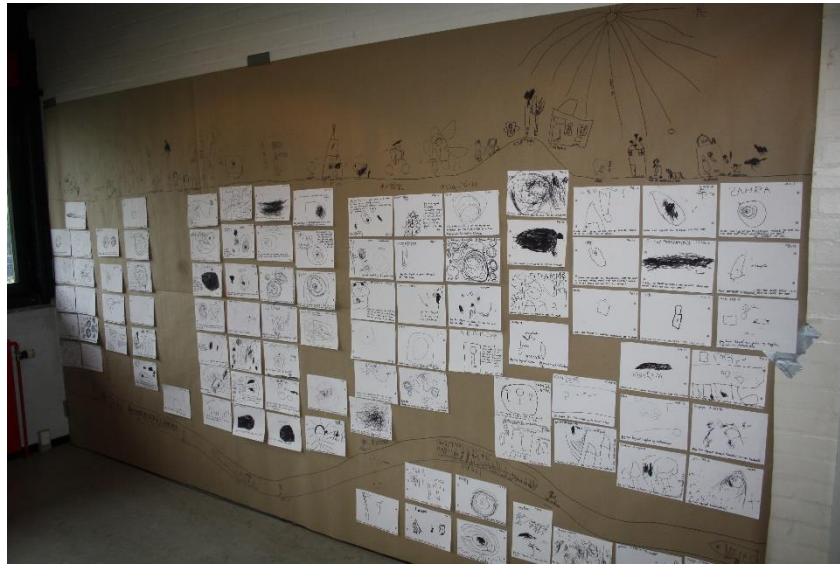
Projektets opfyldelse af eventuelle særlige mål, der er opsat i ansøgning og bevillingsbrev

På baggrund af bevillingsbrevet blev der indsendt en revideret plan for videndeling og forankring af projektet, som blev godkendt af Slots- og Kulturstyrelsen 11-10-16. I denne beretning redegøres desuden nederst for yderligere videndeling og presseomtale, ligesom der redegøres for, hvordan projektets resultater og nye viden er blevet forankret hos Københavns Museum.

Antal slutbrugere

I projektet deltog tre hold pædagogstuderende. I alt var 90 studerende indskrevet på holdene, og i projektets start var Københavns Museum i kontakt med 75 studerende, som deltog i undervisning på museet. Heraf har 65 studerende gennemført projektet ved at aflevere den afsluttende portefolioopgave, som dog ikke er obligatorisk på pædagoguddannelsen. Andre studerende er faldet fra uddannelsen, har skiftet specialisering undervejs eller har ikke afleveret opgave. Museet har ikke indblik i de studerendes videre uddannelsesforløb.

Målet var at nå ud til ca. 1000 slutbrugere, således at projektet gav 1000 børn mulighed for at stifte bekendtskab med arkæologi og museer. Dette mål er nået idet de 65 studerende tog aktiviteten med ud i praktikinstitutioner, hvor de arbejdede med pædagogiske aktiviteter om arkæologi og museumssamlinger sammen med 5-20 børn – små børnegrupper i vuggestuer og større grupper i børnehaver. Projektet blev desuden foldet ud for et valghold på pædagoguddannelsen ligesom netværket af pædagoger arbejdede med på projektet og udfoldede det hos større og mindre grupper af børn i deres institutioner. I en børnehave blev arkæologi et tema over to uger for institutionen 87 børn, i en anden institution blev alle mellembørn på 4 år involveret i arkæologiaktivitet på tværs af stuer.

Udstilling af arkæologi-tegninger i Voldparkens Børnehave, Foto: Københavns Museum, 2017

Museet tilbød i efteråret 2017 gratis forløb til alle institutioner. Hermed kom projektet til gavn for endnu flere børn. I samarbejde med Københavns Kommunes Åben Dagtilbud tilbyder museet nu gratis forløb om arkæologi til kommunens daginstitutioner. Læs om tilbuddet her: <https://www.skoletjenesten.dk/tilbud/gamle-dage-siden-arkaeologi-i-bornehaven>.

For gamle dage siden i drift i det nye Arkæologisk Værksted, Foto: Københavns Museum 2018

Som effektmål blev der i ansøgningen opstillet, at projektet skulle generere en øget tilgang af børnehaver på Københavns Museum. Deltagelsen af omkring 1000 børn i *For gamle dage siden projektet* viser at museet med arkæologien er nået ud til mange flere små børn end tidligere. Til sammenligning besøgte ingen børnehaver museet i forbindelse med læringsforløb i skoleåret 2013/2014, hvor 435 besøgte museet året efter i forbindelse med en LEGOudstilling lavet af Shane Brox.

Københavns Museum åbning er blevet forsinket i løbet af projektperioden og vi kan derfor ikke på nuværende tidspunkt angive øget besøgstal i selve museet. Til gengæld trækker Arkæologisk Værksted på baggrund af projektet flere institutioner til, som både får besøg af en orange kuffert og en underviser i institutionen og kommer på besøg i værkstedet. I perioden 1. januar-1. marts har museet arbejdet med arkæologi med 150 børn i dagtilbud, som har besøgt Arkæologisk Værksted og haft besøg af en underviser med en orange arkæologikuffert i deres institution.

Ændringer i budgettet fra ansøgningen

Projektet er gennemført uden ændringer, som ikke på forhånd er godkendt af Slots- og Kulturstyrelsen.

Følgende ændringer blev foretaget efter godkendelse af Slots- og Kulturstyrelsen:

Januar 2017: De studerende får mulighed for at bruge midler fra budgetposten *Materialer til forløb i praktikbørnehaver* til også at tilkøbe læringsforløb på museer og betale entréudgifter.

Juni 2017: Projektet forlænges frem til 15. december 2017

Juni 2017: Ubrugte midler fra budgetposten *Materialer til forløb i praktikbørnehaver* overføres på følgende måde:

20.000 går til løn (Sidsel Kirk)

40.000 går til at udbrede projektet til flere slutbrugere (lønmidler, Cecilie Borgund)

Opgaven løftes på følgende vis: I perioden august-december 2017 ansættes en underviser som faciliterer workshops, besøger institutioner med den orange arkæologikuffert og inviterer institutioner på besøg i det nyåbnede "Arkæologisk Værksted". Forløbene tilbydes gratis til børnehaver og vuggestuer. Desuden implementeres et helt nyt forløb om arkæologi i institutioner og på museet, så det kan udbydes gratis gennem Åbent Dagtilbud for institutioner i Københavns Kommune efter projektets udløb. Underviseren udvikler desuden materiale til selvkørende

aktiviteter med den orange arkæologikuffert og deltager i videndeling og evaluering af *For gamle dage siden*, herunder en større indsats i forhold til at læse alle de studerendes portefolioopgaver igennem og strukturere et overblik over opgavernes indhold.

Dokumentation af projektet:

Artikler og undervisningsmateriale:

- Sidsel Kirk, Benedicta Pécseli og Mia Toftdal, *For gamle dage siden. Fremtidens pædagoger som vejvisere til Danmarks historie*, i Arkæologisk Forum nr. 37, 2017 (Fagfællebedømt). Vedhæftet.
- Sidsel Kirk og Benedicta Pécseli, *For gamle dage siden*, i Pécseli, *Børn, kulturarv og museer*, HistorieLab, Jelling, 2017. http://historielab.dk/til-undervisningen/udgivelser/boern-kulturarv-museer/#wp_lightbox_prettyPhoto/1/
- Marianne Harboe og Sidsel Kirk, *For Gamle Dage Siden* (undervisningsmateriale), Københavns Museum, 2016, vedhæftet.
- Julie Blicher Trojaborg, *For gamle dage siden 1*, (Indledende film om projektet). Se: <https://cphmuseum.kk.dk/artikel/gamle-dage-siden-0>
- Julie Blicher Trojaborg, *For gamle dage siden 2*, (Afsluttende film om projektet). Se: <https://cphmuseum.kk.dk/artikel/gamle-dage-siden-0>
- Sidsel Kirk, Benedicta Pécseli, Mia Toftdal, *For gamle dage siden* i tidsskriftet 0-14, endnu ikke udkommet.

Abstract om projektet er blevet indsendt til 24th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists, Barcelona 2018.

Medieomtale:

- Omtale i DR Radioavis d, 30. november 2016.
- ”På besøg i Arkæologisk Værksted – Måske er det noget med hajer” Artikel om børnehaveforløb i Arkæologisk Værksted på Københavns Museum, Politiken d. 9. februar, 2018.

Videndeling om projektet:

- Dialogmøde, ”Op på den store Klinge”, Hjørring Kommune, 26. oktober 2016
- Konferencen ”Børn, kulturarv og museer”, HistorieLab, Jelling, d. 2, november 2016
- Netværket Pædagogisk Museologi, 28. juni 2017

- Oplæg på MuseumsUndervisningsUddannelsen, ODM, januar 2017 og Januar 2018
- Kulturtjenesten Lolland/Falster, 3. november 2017
- Museumsmandsforeningen, 13. december 2017
- Oplæg på temadag om undervisnings- og udstillingssamarbejde d. 15. marts 2018

Bilag:

1: Sidsel Kirk, Benedicta Pécseli og Mia Toftdal, *For gamle dage siden. Fremtidens pædagoger som vejvisere til Danmarks historie*, i Arkæologisk Forum nr. 37, 2017

2: Marianne Harboe og Sidsel Kirk, *For Gamle Dage Siden* (undervisningsmateriale), Københavns Museum, 2016

